

Євтух С.В.
Науковий керівник: Храбан І.А.,
доктор політичних наук, професор
Державний університет «Житомирська політехніка»
м. Житомир

СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ЇХ СІМЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ

Соціальна сфера є однією з важливих складових національної безпеки України, що охоплює різноманітні аспекти життя громадян і суспільства в цілому, які впливають на стабільність, збереження соціального спокою і забезпечення добробуту населення країни. Сім'ї, які підтримують своїх рідних на фронті, і самі військовослужбовці, що безпосередньо виконують свої обов'язки, мають право на різноманітні форми підтримки від держави, організацій та громади. Це включає не лише фінансові пільги та компенсації, а й психологічну, медичну допомогу, освітні та професійні можливості, а також соціальне визнання.

Соціальний захист військовослужбовців - діяльність (функція) держави, спрямована на встановлення системи правових і соціальних гарантій, що забезпечують реалізацію конституційних прав і свобод, задоволення матеріальних і духовних потреб військовослужбовців відповідно до особливого виду їх службової діяльності, статусу в суспільстві, підтримання соціальної стабільності у військовому середовищі. Це право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, у старості, а також в інших випадках, передбачених законом [1].

Основними заходами з забезпечення соціальної підтримки військовослужбовців та їх сімей є:

1. **Фінансова підтримка.** Військовослужбовці отримують зарплату, яка враховує особливості їхньої служби, ризику, а також інші фактори, також різні види доплат і надбавок, соціальні виплати та пенсії. У разі загибелі військовослужбовця, зникнення безвісти, потрапляння в полон, отримання травм чи поранень, що призвели до

інвалідності, та інших випадках, держава надає фінансову допомогу родинам військових. Можуть бути надані одноразові виплати, пенсії та інші види соціальної допомоги.

2. **Медична та психологічна підтримка.** Військовослужбовці, які отримали поранення, мають право на безкоштовне лікування в медичних закладах, а також на реабілітаційні послуги. Спільно з військовими госпіталями та цивільними медичними закладами в Україні існує велика кількість медичних реабілітаційних центрів для військовослужбовців, які проходять лікування після отриманих травм або поранень під час бойових дій, а також для тих, хто потребує психологічної підтримки та реабілітації після участі у війні. В центрах надаються послуги фізичної реабілітації, протезування, психологічної реабілітації для відновлення емоційного стану, лікування посттравматичного стресового розладу (ПТСР), когнітивно-поведінкової, групової терапії, надається допомога в адаптації до цивільного життя, підтримка в пошуку роботи та реінтеграція в соціум.

3. **Житлові питання.** Держава активно підтримує військових в цьому питанні через різні програми та механізми, включаючи забезпечення службовим житлом, надання житлових субсидій, а також можливості придбання житла за пільговими умовами. Родини загиблих військовослужбовців, учасників бойових дій або осіб, які отримали інвалідність внаслідок війни, мають право на надання житла, земельної ділянки, або компенсацію за придбання житла.

4. **Освітня та професійна підтримка.** Для демобілізованих військових існують програми професійної підготовки, перекваліфікації та підтримки при працевлаштуванні, надання грантів для започаткування власного бізнесу. Це допомагає в адаптації до цивільного життя після завершення служби. Діти військовослужбовців мають право на безкоштовну освіту, пільги для вступу до вищих навчальних закладів, а також на підтримку у вигляді стипендій або інших фінансових допомог.

5. **Правова підтримка.** В Україні існує кілька програм надання безкоштовної або пільгової юридичної допомоги, які спрямовані на підтримку різних категорій громадян, зокрема військовослужбовців, учасників бойових дій, осіб, що потрапили в складні життєві обставини, а також інших категорій, які потребують правової допомоги. Важливим аспектом є забезпечення прав військовослужбовців, захист їхніх інтересів та запобігання зловживанню з боку командування чи інших органів.

6. **Громадська підтримка та волонтерство.** Важливою складовою соціальної підтримки є діяльність волонтерських організацій, які надають допомогу армії та родинам військових. Це можуть бути матеріальна допомога, організація заходів, медичне забезпечення та психологічна підтримка. Військовослужбовці та їхні родини можуть брати участь у громадських ініціативах, що сприяють їхній інтеграції в соціум, а також у підтримці національних і культурних традицій.

7. **Інформаційна підтримка.** Інформаційна підтримка допомагає забезпечити військовослужбовців необхідною інформацією для належного виконання службових обов'язків, адаптації після служби, отримання прав та пільг, а також для покращення їхнього соціального статусу. Вона містить різні форми комунікації, доступ до даних, консультації та роз'яснення прав і можливостей, що дозволяють військовим бути краще поінформованими в умовах війни чи після її завершення.

Не зважаючи на постійний розвиток та вдосконалення системи забезпечення соціальної підтримки військовослужбовців та їх родин, існує цілий ряд проблем, які ускладнюють виконання цього завдання. Основними проблемами є недостатнє фінансування для забезпечення соціальних виплат та пільг для військовослужбовців, обмеженість ресурсів, значна бюрократизація та складність процедур отримання допомоги. Корупція, зловживання посадовим становищем та неефективне управління ресурсами призводять до того, що

частина військових залишається без належної підтримки, навіть якщо гроші виділяються на їхню допомогу. Заходи з медичної, психологічної, освітньої, правової та інформаційної підтримки надається в не достатніх об'ємах, зважаючи на тривалість ведення бойових дій в Україні та кількість людей, які потребують допомоги.

З огляду на сказане вище можна зробити висновок що соціальна підтримка військовослужбовців в Україні потребує значних реформ і вдосконалення системи. Залучення зовнішнього фінансування, підвищення прозорості та ефективності використання наявних ресурсів, подолання бюрократичних перешкод та залучення сучасних технологічних рішень дозволять масштабувати та оптимізувати процеси, пов'язані з забезпеченням соціальної підтримки військовослужбовців та їх родин.

Список використаних джерел:

1. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 № 2011-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text>